

TOMAS TRANSTRÖMER: NOBELPRISTAGARE I LITTERATUR

Nobel Lecture, December 7, 2011

by

NIKLAS SCHIÖLER

PROGRAM – BÖRSSALEN DEN 7 DECEMBER 2011

Introduktion

Ständige sekreteraren

Minnena ser mig ur *Det vilda torget* (1983) Musik: Anna Cederberg-Orreteg
Gustaf Sjökvists kammarkör

En konstnär i norr ur *Klanger och spår* (1966)

Funchal ur *Sanningsbarriären* (1978) Krister Henriksson

Ljuset strömmar in ur *Sorgegondolen* (1996) Musik: Daniel Börtz
Sång: Jeanette Köhn, piano: Roland Pöntinen

Vermeer ur *För levande och döda* (1989) Kristina Adolphson

Resan mot C

Resan / C-dur ur *Den halvutfärdiga himlen* (1962) Musik: Bo Holten
Gustaf Sjökvists kammarkör

Ensamhet ur *Klanger och spår* (1966) Tomas Tranströmer,
Aimée Delblanc, Jasim Mohamed, Dan Shafran, Chen Wenfen, Antolina
Gutiérrez del Castro

Sorgegondolen Musik: Franz Liszt Piano: Roland Pöntinen

Sorgegondol nr 2 ur *Sorgegondolen* (1996) Krister Henriksson

Långsam musik ur *Klanger och spår* (1966) Musik: Sven-David Sandström,
uruppförande Gustaf Sjökvists kammarkör

Blåsipporna ur *Det vilda torget* (1983) Kristina Adolphson

November i forna DDR ur *Sorgegondolen* (1996) Musik: Georg Riedel
Gustaf Sjökvists kammarkör

Schubertiana ur *Sanningsbarriären* (1978) Tomas Tranströmer

Adagio ur **Stråkkvintett i C-dur**

Musik: Franz Schubert

Uppsala Kammarsolister

MEDVERKANDE

Peter Englund, Svenska Akademiens ständige sekreterare

Kristina Adolphson, skådespelerska

Krister Henriksson, skådespelare

Jeanette Köhn, operasångerska

Roland Pöntinen, pianist

Gustaf Sjökvists kammarkör

Gustaf Sjökvist, dirigent

Aimée Delblanc, översättare

Antolina Gutiérrez del Castro, skådespelerska

Jasim Mohamed, översättare och författare

Dan Shafran, chef för Rumänska Kulturinstitutet

Chen Wenfen, författare

Uppsala Kammarsolister

Bert Lysell, violin *Klara Hellgren*, violin *Susanne Magnusson*, viola *Erik Wahlgren*,

cello *Daniel Blendulf*, cello

MINNENA SER MIG

En junimorgon då det är för tidigt
att vakna men för sent att somna om.

Jag måste ut i grönskan som är fullsatt
av minnen, och de följer mig med blicken.

De syns inte, de smälter helt ihop
med bakgrunden, perfekta kameleonter.

De är så nära att jag hör dem andas
fast fågelsången är bedövande.

EN KONSTNÄR I NORR

Jag Edvard Grieg rörde mig som en fri man bland
människor.

Jag skämtade flitigt, läste aviserna, reste och for.

Jag ledde orkestern.

Auditoriet med sina lampor darrade av triumf som tågfarjan
just när den lägger till.

Jag har dragit mig upp hit för att stängas med tystnaden.

Min arbetsstuga är liten.

Flygeln har det lika skavande trångt därinne som svalan
under tegelpannan.

De vackra branta sluttningarna tiger för det mesta.

Det finns ingen passage

men det finns en lucka som öppnas ibland

och ett märkvärdigt sipprande ljus direkt från trollen.

Reducera!

Och hammarslagen i berget kom

kom

kom

kom in en vårnatt i vårt rum

förklädda till hjärtats slag.

Året innan jag dör ska jag sända ut fyra psalmer för att
spåra upp Gud.

Men det börjar här.

En sång om det som är nära.

Det som är nära.

Slagfält inom oss

där vi Dödas Ben

slås för att bli levande.

FUNCHAL

Fiskrestaurangen på stranden, enkel, ett skjul uppfört av skeppsbrutna. Många vänder i dörren men inte vindstötarna från havet. En skugga står i sin rykande hytt och steker två fiskar enligt ett gammalt recept från Atlantis, små explosioner av vitlök, olja som rinner på tomatskivorna. Varje tugga säger att oceanen vill oss väl, ett nynnande från djupen.

Hon och jag ser in i varann. Som att klättra uppför de vilt blommande sluttningarna utan att känna den minsta trötthet. Vi är på djursidan, välkomna, åldras inte. Men vi har upplevt så mycket tillsammans, det minns vi, också stunder då vi inte var mycket värda (som när vi köade för att ge den välmående jätten blod – han hade beordrat transfusion), händelser som skulle ha skilt oss om de inte hade förenat oss, och händelser som vi glömt tillsammans – men de har inte glömt oss! De blev stenar, mörka och ljusa. Stenarna i en förskingrad mosaik. Och nu händer det: skärvorna flyger samman, mosaiken blir till. Den väntar på oss. Den strålar från väggen i hotellrummet, en design våldsamt och öm, kanske ett ansikte, vi hinner inte uppfatta allt när vi drar av oss kläderna.

I skymningen går vi ut. Uddens väldiga mörkblå tass ligger slängd i havet. Vi går in i människovirveln, knuffas omkring vänligt, mjuka kontroller, alla pratar ivrigt på det främmande språket. "Ingen människa är en ö." Vi blir starka av *dem*, men också av oss själva. Av det inom oss som den andre inte kan se. Det som bara kan möta sig själv. Den innersta paradoxen, garageblomman, ventilen mot det goda mörkret. En dryck som bubblar i tomma glas. En högtalare som utsänder tystnad. En gångstig som växer igen bakom varje steg. En bok som bara kan läsas i mörkret.

LJUSET STRÖMMAR IN

Utanför fönstret är vårens långa djur
den genomskinliga draken av solsken
rinner förbi som ett ändlöst
förortståg – vi hann aldrig se huvudet.

Strandvillorna flyttar sig i sidled
de är stolta som krabbor.
Solen får statyerna att blinka.

Det rasande eldhavet ute i rymden
transjorderas till en smekning.
Nedräkningen har börjat.

VERMEER

Ingen skyddad värld... Strax bakom väggen börjar larmet
börjar vårdshuset
med skratt och kvirr, tandrader tårar klockornas då
och den sinnesrubbade svågern, dödsbringaren som alla måste
darra för.

Den stora explosionen och räddningens försenade tramp
båtarna som kråmar sig på redde, pengarna som kryper ner i
fickan på fel man
krav som staplas på krav
gapande röda blomkalkar som svettas föräningar om krig.

Därifrån och tvärs genom väggen in i den klara ateljén
in i sekunden som får leva i århundraden.
Taylor som kallar sig "Musiklektionen"
eller "Kvinna i blått som läser ett brev" –
hon är i åttonde månaden, två hjärtan sparkar i henne.
På väggen bakom hänger en skrynklig karta över Terra Incognita.

Andas lugnt... En okänd blå materia är fastnaglad vid stolarna.
Guldnitarna flög in med oerhörd hastighet
och tvärstannade
som om de aldrig varit annat än stillhet.

Det susar i öronen av antingen djup eller höjd.
Det är trycket från andra sidan väggen.
Det får varje faktum att sväva
och gör penseln stadig.

Det gör ont att gå genom väggar, man blir sjuk av det
men det är nödvändigt.
Världen är en. Men väggar...
Och väggen är en del av dig själv –
man vet det eller vet det inte men det är så för alla
utom för små barn. För dem ingen vägg.

Den klara himlen har ställt sig på lut mot väggen.
Det är som en bön till det tomma.
Och det tomma vänder sitt ansikte till oss
och viskar
"Jag är inte tom, jag är öppen".

RESAN

På tunnelbanestationen.
En trängsel bland plakat
i ett stirrande dött ljus.

Tåget kom och hämtade
ansikten och portföljer.

Mörkret nästa. Vi satt
som stoder i vagnarna
som halades i hålorna.
Tvång, drömmar, tvång.

På stationer under havsnivån
sålde man mörkrets nyheter.
Folk var i rörelse, sorgset,
tyst under urtavlor.

Tåget förde med sig
ytterkläder och själar.

Blickar i alla riktningar
på resan genom berget.
Ingen förändring ännu.

Men närmare ytan började
frihetens humlor surra.
Vi steg ur jorden.

Landet slog med vingarna
en gång och blev stilla
under oss, vidsträckt och grönt

Sädesax blåste in
över perrongerna.

Slutstationen! Jag följde
med bortom slutstationen.

Hur många var med? Fyra,
fem, knappast flera.

Hus, vägar, skyar,
blå fjärdar, berg
öppnade sina fönster.

C-DUR

När han kom ner på gatan efter kärleksmötet
virvlade snö i luften.
Vintern hade kommit
medan de låg hos varann.
Natten lyste vit.
Han gick fort av glädje.
Hela staden sluttade.
Förbipasserande leenden –
alla log bakom uppfällda kragar.
Det var fritt!
Och alla frågetecken började sjunga om Guds tillvaro.
Så tyckte han.

En musik gjorde sig lös
och gick i yrande snö
med långa steg.
Allting på vandring mot ton C.
En darrande kompass riktad mot C.
En timme ovanför plågorna.
Det var lätt!
Alla log bakom uppfällda kragar.

ENSAMHET

I

Här var jag nära att omkomma en kväll i februari.
Bilen gled sidledes på halkan, ut
på fel sida av vägen. De mötande bilarna –
deras lyktor – kom nära.

Mitt namn, mina flickor, mitt jobb
lösgjorde sig och blev kvar tyst bakom,
allt längre bort. Jag var anonym
som en pojke på en skolgård omgiven av fiender.

Mötande trafik hade väldiga ljus.
De lyste på mig medan jag styrde och styrde
i en genomskinlig skräck som flöt som äggvita.
Sekunderna växte – man fick rum där –
de blev stora som sjukhusbyggnader.

Man kunde nästan stanna upp
och andas ut en stund
innan man krossades.

Då uppstod ett fäste: ett hjälpande sandkorn
eller en underbar vindstöt. Bilen kom loss
och krälade snabbt tvärs över vägen.
En stolpe sköt upp och knäcktes – en skarp klang – den
flög bort i mörkret.

Tills det blev stilla. Jag satt kvar i selen
och såg hur någon kom genom snöyran
för att se vad det blev av mig.

II

Jag har gått omkring länge
på de frusna östgötska fälten.
Ingen människa har varit i sikte.

I andra delar av världen
finns de som föds, lever, dör
i en ständig folkträngsel.

Att alltid vara synlig – leva
i en svärm av ögon –
måste ge ett särskilt ansiktsuttryck.
Ansikte överdraget med lera.

Mumlandet stiger och sjunker
medan de delar upp mellan sig
himlen, skuggorna, sandkornen.

Jag måste vara ensam
tio minuter på morgonen
och tio minuter på kvällen.
– Utan program.

Alla står i kö hos alla.

Flera.

En.

SORGEGONDOL NR 2

I

Två gubbar, svärfar och svärson, Liszt och Wagner, bor vid
Canal Grande
tillsammans med den rastlösa kvinnan som är gift med
kung Midas
han som förvandlar allting han rör vid till Wagner.
Havets gröna köld tränger upp genom golven i palatset.
Wagner är märkt, den kända kasperprofilen är tröttare
än förr
ansiktet en vit flagg.
Gondolen är tungt lastad med deras liv, två tur och retur
och en enkel.

II

Ett fönster i palatset flyger upp och man grimaserar i det
plötsliga draget.
Utanför på vattnet visar sig sopgondolen paddlad av två
enårade banditer.
Liszt har skrivit ner några ackord som är så tunga att de
borde skickas
till mineralogiska institutionen i Padova för analys.
Meteoriter!
För tunga för att vila, de kan bara sjunka och sjunka genom
framtiden ända ner
till brunskjortornas år.
Gondolen är tungt lastad med framtidens hopkurade stenar.

III

Gluggar mot 1990.
25 mars. Oro för Litauen.
Drömde att jag besökte ett stort sjukhus.
Ingen personal. Alla var patienter.
I samma dröm en nyfödd flicka
som talade i fullständiga meningar.

IV

Bredvid svärsonen som är tidens man är Liszt en maläten
grandseigneur.
Det är en förklädnad.
Djupet som prövar och förkastar olika masker har valt just
den här åt honom –
djupet som vill stiga in till människorna utan att visa sitt
ansikte.

V

Abbé Liszt är van att bära sin resväska själv genom snöglopp
och solsken

och när han en gång skall dö är det ingen som möter vid
stationen.

En ljum bris av mycket begåvad konjak för honom bort mitt i
ett uppdrag.

Han har alltid uppdrag.

Tvåusen brev om året!

Skolpojken som skriver det felstavade ordet hundra gånger
innan han får gå hem.

Gondolen är tungt lastad med liv, den är enkel och svart.

VI

Åter till 1990.

Drömde att jag körde tjugo mil förgäves.

Då förstorades allt. Sparvar stora som höns
sjöng så att det slog lock för öronen.

Drömde att jag ritat upp pianotangenter
på köksbordet. Jag spelade på dem, stumt.

Grannarna kom in för att lyssna.

VII

Klaveret som har tigit genom hela Parsifal (men lyssnat)
får äntligen säga något.

Suckar... sospiri...

När Liszt spelar ikväll håller han havspedalen nertryckt
så att havets gröna kraft stiger upp genom golvet och flyter
samman med all sten i byggnaden.

Godafton vackra djup!

Gondolen är tungt lastad med liv, den är enkel och svart.

VIII

Drömde att jag skulle börja skolan men kom försent.

Alla i rummet bar vita masker för ansiktet.

Vem som var läraren gick inte att säga.

KOMMENTAR

Vid årsskiftet 1882/1883 besökte Liszt sin dotter Cosima och hennes man, Richard Wagner, i Venedig. Wagner dog några månader senare. Under denna tid komponerade Liszt två pianostycken som publicerades under titeln "Sorgegondol".

LÅNGSAM MUSIK

Byggnaden är stängd. Solen tränger in genom fönsterrutorna och värmer upp ovansidan på skrivborden som är starka nog att bära människoödens tyngd.

Vi är ute i dag, på den långa vida sluttningen. Många har mörka kläder. Man kan stå i solen och blunda och känna hur man långsamt blåser framåt.

Jag kommer för sällan fram till vattnet. Men nu är jag här, bland stora stenar med fridfulla ryggar. Stenar som långsamt vandrat baklänges upp ur vågorna.

BLÅSIPPORNA

Att förtrollas – ingenting är enklare. Det är ett av markens och vårens äldsta trick: blåsipporna. De är på något vis oväntade. De skjuter upp ur det bruna fjolårsprasslet på förbisedda platser där blicken annars aldrig stannar. De brinner och svävar, ja just svävar, och det beror på färgen. Den där ivriga violettblå färgen väger numera ingenting. Här är extas men lågt i tak. ”Karriär” – ovidkommande! ”Makt” och ”publicitet” – löjeväckande! De ställde visst till med stor mottagning uppe i Nineve, the giordo rusk ok mykit bangh. Högt i tak – över alla hjässor hängde kristallkronorna som gamar av glas. Istället för en sådan överdekorerad och larmande återvändsgränd öppnar blåsipporna en lönngång till den verkliga festen, som är dödstyst.

KOMMENTAR

”the giordo rusk” etc. citat ur Erikskrönikan (1300-talet), beskriver musik-utövning.

NOVEMBER I FORNA DDR

Det allsmäktiga cyklopögat gick i moln
och gräset ruskade på sig i koldammet.

Mörbultade av nattens drömmar
stiger vi ombord på tåget
som stannar vid varje station
och lägger ägg.

Det är ganska tyst.
Klångandet från kyrkklockornas ämbar
som hämtat vatten.
Och någons obevekliga hosta
som skäller på allt och alla.

Ett stenbeläte rör sina läppar:
det är staden.
Där råder järnhårda missförstånd
bland kioskbiträden slaktare plåtslagare marinofficerare
järnhårda missförstånd, akademiker.

Vad mina ögon värker!
De har läst vid lysmasklampornas matta sken.

November bjuder på karameller av granit.
Oberäkneligt!
Som världshistorien
som skrattar på fel ställe.

Men vi hör klångandet
från kyrkklockornas ämbar när de hämtar vatten
varje onsdag
– är det onsdag? –
där har vi för våra söndagar!

SCHUBERTIANA

I

I kvällsmörkret på en plats utanför New York, en utsikts-
punkt där man med en enda blick kan omfatta åtta
miljoner människors hem.

Jättestaden där borta är en lång flimrande driva, en spiral-
galax från sidan.

Inne i galaxen skjuts kaffekoppar över disken, skyltfönstren
tigger av förbipasserande, ett vimmel av skor som inte
sätter några spår.

De klättrande brandstegarna, hissdörrarna som glider ihop,
bakom dörrar med polislås ett ständigt svall av röster.

Hopsjunkna kroppar halvsover i tunnelbanevagnarna,
de framrusande katakomberna.

Jag vet också – utan all statistik – att just nu spelas Schubert i
något rum därborta och att för någon är de tonerna verk-
ligare än allt det andra.

II

Människohjärnans ändlösa vidder är hopskrynkade till en
knytnäves storlek.

I april återvänder svalan till sitt fjolårsbo under takrännan
på just den ladan i just den socknen.

Hon flyger från Transvaal, passerar ekvatorn, flyger under
sex veckor över två kontinenter, styr mot just denna
försvinnande prick i landmassan.

Och han som fångar upp signalerna från ett helt liv i några
ganska vanliga ackord av fem stråkar

han som får en flod att strömma genom ett nålsöga
är en tjock yngre herre från Wien, av vännerna kallad
”Svampen”, som sov med glasögonen på

och ställde sig punktligt vid skrivpulpeten om morgonen.

Varvid notskriftens underbara tusenfotingar satte sig i
rörelse.

III

De fem stråkarna spelar. Jag går hem genom ljumma skogar
med marken fjädrande under mig

kryper ihop som en ofödd, somnar, rullar viktlös in i fram-
tiden, känner plötsligt att växterna har tankar.

IV

Så mycket vi måste lita på för att kunna leva vår dagliga dag
utan att sjunka genom jorden!

Lita på snömassorna som klamrar sig fast vid bergsslutningen
ovanför byn.

Lita på tysthetslöftena och samförståndsleendet, lita på att
olyckstelegrammen inte gäller oss och att det plötsliga yxhugget
inifrån inte kommer.

Lita på hjulaxlarna som bär oss på motorleden mitt i den
trehundra gånger förstörade bisvärmen av stål.

Men ingenting av det där är egentligen värt vårt förtroende.

De fem stråkarna säger att vi kan lita på någonting annat.

På vad? På någonting annat, och de följer oss en bit på väg dit.

Som när ljuset slocknar i trappan och handen följer – med
förtroende – den blinda ledstången som hittar i mörkret.

V

Vi tränger ihop oss framför pianot och spelar med fyra
händer i f-moll, två kuskar på samma ekipage, det ser en
aning löjligt ut.

Händerna tycks flytta klingande vikter fram och tillbaka,
som om vi rörde motvikterna

i ett försök att rubba den stora vågarmens ohyggliga balans:
glädje och lidande väger precis lika.

Annie sa ”den här musiken är så heroisk”, och det är sant.

Men de som sneglar avundsjukt på handlingens män, de som
innerst inne föraktar sig själva för att de inte är mördare
de känner inte igen sig här.

Och de många som köper och säljer människor och tror att alla
kan köpas, de känner inte igen sig här.

Inte deras musik. Den långa melodin som är sig själv i alla
förvandlingar, ibland glittrande och vek, ibland skrovlig och
stark, snigelspår och stålwire.

Det envisa gnomlandet som följer oss just nu
uppför
djupen.

© Tomas Tranströmer, Albert Bonniers Förlag

Introduction

The Permanent Secretary

Memories Look at Me from *The Wild Market Square* (1983) Music: Anna Cederberg-Orreteg
Gustaf Sjökvist Chamber Choir

An Artist in the North from *Bells and Tracks* (1966)
Funchal from *The Truth-Barrier* (1978) Krister Henriksson

The Light Streams In from *The Sad Gondola* (1996) Music: Daniel Börtz
Song: Jeanette Köhn, piano: Roland Pöntinen

Vermeer from *For Living and Dead* (1989) Kristina Adolphson

The Journey to C

The Journey / C Major from *The Half-Finished Heaven* (1962) Music: Bo Holten
Gustaf Sjökvist Chamber Choir

Alone from *Bells and Tracks* (1966) Tomas Tranströmer,
Aimée Delblanc, Jasim Mohamed, Dan Shafran, Chen Wenfen, Antolina Gutiérrez del Castro

The Sad Gondola Music: Franz Liszt Piano: Roland Pöntinen

The Sad Gondola II from *The Sad Gondola* (1996) Krister Henriksson

Slow Music from *Bells and Tracks* (1966)
Music: Sven-David Sandström, premiere performance
Gustaf Sjökvist Chamber Choir

The Blue Wind-Flowers from *The Wild Market Square* (1983) Kristina Adolphson

November in the Former DDR from *The Sad Gondola* (1996) Music: Georg Riedel
Gustaf Sjökvist Chamber Choir

Schubertiana from *The Truth-Barrier* (1978) Tomas Tranströmer

Adagio from String Quintet in C Major

Music: Franz Schubert

Uppsala Chamber Soloists

PARTICIPANTS

Peter Englund, Permanent Secretary of the Swedish Academy

Kristina Adolphson, actor

Krister Henriksson, actor

Jeanette Köhn, soprano

Roland Pöntinen, pianist

Gustaf Sjökvist Chamber Choir

Gustaf Sjökvist, conductor

Aimée Delblanc, translator

Antolina Gutiérrez del Castro, actor

Jasim Mohamed, translator and author

Dan Shafran, director of the Romanian Cultural Institute

Chen Wenfen, author

Uppsala Chamber Soloists

Bert Lysell, violin Klara Hellgren, violin Susanne Magnusson, viola Erik Wahlgren,

cello Daniel Blendulf, cello

MEMORIES LOOK AT ME

A June morning, too soon to wake,
too late to fall asleep again.

I must go out – the greenery is dense
with memories, they follow me with their gaze.

They can't be seen, they merge completely with
the background, true chameleons.

They are so close that I can hear them breathe
although the birdsong here is deafening.

AN ARTIST IN THE NORTH

I Edvard Grieg moved like a free man among men.
Ready with a joke, read the papers, travelled here and there.
Led the orchestra.
The concert-hall with its lamps trembling in triumph like the train-ferry
when it puts in.

I have brought myself up here to be shut in with silence.
My work-cottage is small.
The piano a tight fit like the swallow under the eaves.

For the most part the beautiful steep slopes say nothing.
There is no passageway
but sometimes a little hatch opens
and a strangely seeping light direct from trollldom.

Reduce!

And the hammer-blows in the mountain came
came
came
came one spring night into our room
disguised as beating of the heart.

The year before I die I'll send out four hymns to track down God.
But it starts here.
A song about what is near.

What is near.

The battlefield within us
where we the Bones of the Dead
fight to become living.

FUNCHAL

The fish-restaurant on the beach, simple, a shack built by ship-wrecked people. Many turn away at the door, but not the gusts from the sea. A shadow stands in his reeking cabin frying two fish according to an old recipe from Atlantis, small explosions of garlic, oil running over the tomato slices. Every bite says that the ocean wishes us well, a humming from the deeps.

She and I look into each other. Like climbing up the wild blossoming hillsides without feeling the least tiredness. We're on the side of the animals, we're welcome, we don't get older. But over the years we've experienced so much together, we remember that, also times we were good for nothing (as when we queued up to give blood to the flourishing giant – he'd ordered transfusions), things that would've separated us if they hadn't brought us closer, and things we forgot together – but they have not forgotten us. They've become stones, dark ones and light ones. Stones in a scattered mosaic. And now it happens: the bits fly together, the mosaic is visible. It's waiting for us. It's shining from the wall in our hotel room, a design both violent and tender, perhaps a face, we haven't time to notice everything as we pull off our clothes.

At dusk we go out. The cape's enormous dark blue paw lies sprawled in the sea. We step into the human whirlpool, pushed around in a friendly way, soft controls, everyone chattering in that foreign language. "No man is an island." We become stronger through them, but also through ourselves. Through that within us which the other can't see. Which can meet only itself. The innermost paradox, the garage flower, the ventilator to the good darkness. A drink that bubbles in empty glasses. A loudspeaker that sends out silence. A pathway that grows over again behind each step. A book that can be read only in the dark.

THE LIGHT STREAMS IN

Outside the window, the long beast of spring
the transparent dragon of sunlight
rushes past like an endless
suburban train – we never got a glimpse of its head.

The shoreline villas shuffle sideways
they are proud as crabs.
The sun makes the statues blink.

The raging sea of fire out in the space
is transformed to a caress.
The countdown has begun.

VERMEER

No protected world... Just behind the wall the noise begins,
the inn is there
with laughter and bickering, rows of teeth, tears, the din of bells
and the insane brother-in-law, the death-bringer we all must
tremble for.

The big explosion and the tramp of rescue arriving late
the boats preening themselves on the straits, the money creeping
down in the wrong man's pocket
demands stacked on demands
gaping red flowerheads sweating premonitions of war.

In from there and right through the wall into the clear studio
into the second that's allowed to live for centuries.
Pictures that call themselves "The Music Lesson"
or "Woman in Blue Reading a Letter" –
she's in her eighth month, two hearts kicking inside her.
On the wall behind is a wrinkled map of Terra Incognita.

Breathe calmly... An unknown blue material is nailed to the chairs.
The gold studs flew in with incredible speed
and stopped abruptly
as if they had never been other than stillness.

Ears sing, from depth or height.
It's the pressure from the other side of the wall.
It makes each fact float
and steadies the brush.

It hurts to go through walls, it makes you ill
but is necessary
The world is one. But walls...
And the wall is part of yourself –
we know or we don't know but it's true for us all
except for small children. No walls for them.

The clear sky has leant against the wall.
It's like a prayer to the emptiness.
And the emptiness turns its face to us and whispers
"I am not empty, I am open."

THE JOURNEY

In the underground station.
A crowding among placards
in a staring dead light.

The train came and collected
faces and portfolios.

Darkness next. We sat
in the carriages like statues,
hauled through the caverns.
Restraint, dreams, restraint.

In stations under sea-level
they sold the news of the dark.
People in motion sadly
silently under the clock-dials.

The train carried
outer garments and souls.

Glances in all directions
on the journey through the mountain.
Still no change.

But nearer the surface a murmuring
of bees began – freedom.
We stepped out of the earth.

The land beat its wings
once and became still
under us, widespread and green.

Ears of corn blew in
over the platforms.

Terminus – I
followed on, further.

How many were with me? Four,
five, hardly more.

Houses, roads, skies,
blue inlets, mountains
opened their windows.

C MAJOR

When he came down to the street after the rendezvous
the air was swirling with snow.
Winter had come
while they lay together.
The night shone white.
He walked quickly with joy.
The whole town was downhill.
The smiles passing by –
everyone was smiling behind turned-up collars.
It was free!
And all the question-marks began singing of God's being.
So he thought.

A music broke out
and walked in the swirling snow
with long steps.
Everything on the way towards the note C.
A trembling compass directed at C.
One hour higher than the torments.
It was easy!
Behind turned-up collars everyone was smiling.

ALONE

I

One evening in February I came near to dying here.
The car skidded sideways on the ice, out
on the wrong side of the road. The approaching cars –
their lights – closed in.

My name, my girls, my job
broke free and were left silently behind
further and further away. I was anonymous
like a boy in a playground surrounded by enemies.

The approaching traffic had huge lights.
They shone on me while I pulled at the wheel
in a transparent terror that floated like egg white.
The seconds grew – there was space in them –
they grew as big as hospital buildings.

You could almost pause
and breathe out for a while
before being crushed.

Then something caught: a helping grain of sand
or a wonderful gust of wind. The car broke free
and scuttled smartly right over the road.
A post shot up and cracked – a sharp clang – it
flew away in the darkness.

Then – stillness. I sat back in my seat-belt
and saw someone coming through the whirling snow
to see what had become of me.

II

I have been walking for a long time
on the frozen Östergötland fields.
I have not seen a single person.

In other parts of the world
there are people who are born, live and die
in a perpetual crowd.

To be always visible – to live
in a swarm of eyes –
a special expression must develop.
Face coated with clay.

The murmuring rises and falls
while they divide up among themselves
the sky, the shadows, the sand grains.

I must be alone
ten minutes in the morning
and ten minutes in the evening.
– Without a programme.

Everyone is queuing at everyone's door.

Many.

One.

THE SAD GONDOLA

I

Two old men, father-in-law and son-in-law, Liszt and Wagner,
are staying by the Grand Canal
together with the restless woman who married King Midas
the man who transforms everything he touches into Wagner.
The green chill of the sea forces its way up through the palace
floors.

Wagner is marked, the well-known Mr Punch profile is wearier
than before
the face a white flag.

The gondola is heavily laden with their lives, two returns and one
single.

II

One of the palace windows flies open and the people inside
grimace in the sudden draught.

Outside on the water the garbage gondola appears, paddled by
two one-oared bandits.

Liszt has written down some chords that are so heavy they ought
to be sent

to the mineralogical institute in Padua for analysis.

Meteorites!

too heavy to rest, they can only sink and sink through the
future right down

to the years of the brownshirts.

The gondola is heavily laden with the crouching stones of the
future.

III

Peep-holes, opening on 1990.

March 25. Anxiety over Lithuania.

Dreamt that I visited a large hospital.

No staff. Everyone a patient.

In the same dream a new-born girl
who spoke in complete sentences.

IV

Beside his son-in-law, who is a man of the age, Liszt is a moth-
eaten Grand Seigneur.

It's a disguise.

The deep that tries on and rejects different masks has picked out
this one for him.

The deep that wants to step in, to visit the humans, without
showing its face.

V

Abbé Liszt is accustomed to carrying his own suitcase through
slush and sunshine
and when the time comes to die no one will meet him at the
station.

A warm breeze of highly-gifted brandy carries him off in the
middle of some task.

He is never free of tasks.

Two thousand letters per year!

The schoolboy writing out the wrongly-spelt word a hundred
times before he can go home.

The gondola is heavily laden with life, it is simple and black.

VI

1990 again.

Dreamt that I drove 200 kilometres for nothing.
Then everything grew large. Sparrows
big as hens sang deafeningly.

Dreamt that I drew piano keys
on the kitchen table. I played on them, silently.
The neighbours came in to listen.

VII

The keyboard which has kept silent through the whole of Parsifal
(but it has listened) is at last allowed to say something.
Sighs... sospiri...

When Liszt plays this evening he holds down the sea-pedal
so that the green power of the sea rises through the floor and
merges with the stonework of the building.

Good evening, beautiful deep!

The gondola is heavily laden with life, it is simple and black.

VIII

Dreamt that I was to start school but came late.
Everyone in the room was wearing a white mask.
Impossible to tell who the teacher was.

SLOW MUSIC

The building is closed. The sun crowds in through the windows
and warms up the surfaces of desks
that are strong enough to take the load of human fate.

We are outside, today, on the long wide slope.
Many have dark clothes. You can stand in the sun with your eyes shut
and feel yourself being slowly blown forward.

I come down to the water too seldom. But here I am now,
among large stones with peaceful backs.
Stones which slowly migrated backwards up out of the waves.

THE BLUE WIND-FLOWERS

To be spell-bound – nothing’s easier. It’s one of the oldest tricks of the soil
and springtime: the blue wind-flowers. They are in a way unexpected. They
shoot up out of the brown rustle of last year in overlooked places where one’s
gaze never pauses. They glimmer and float, yes, float, and that comes from
their colour. That sharp violet-blue now weighs nothing. Here is ecstasy, but
low-voiced. “Career” – irrelevant! “Power” and “publicity” – ridiculous! They
must have laid on a great reception up in Nineveh, with pompe and “Trompe
up!”. Raising the rafters. And above all those brows the crowning crystal
chandeliers hung like glass vultures. Instead of such an over-decorated and
strident cul-de-sac, the wind-flowers open a secret passage to the real celebra-
tion, which is quiet as death.

NOVEMBER IN THE FORMER DDR

The almighty cyclop's-eye clouded over
and the grass shook itself in the coal dust.

Beaten black and blue by the night's dreams
we board the train
that stops at every station
and lays eggs.

Almost silent.
The clang of the church bells' buckets
fetching water.
And someone's inexorable cough
scolding everything and everyone.

A stone idol moves its lips:
it's the city.
Ruled by iron-hard misunderstandings
among kiosk attendants butchers
metal-workers naval officers
iron-hard misunderstandings, academics!

How sore my eyes are!
They've been reading by the faint glimmer of the glow-worm
lamps.

November offers caramels of granite.
Unpredictable!
Like world history
laughing at the wrong place.

But we hear the clang
of the church bells' buckets fetching water
every Wednesday
– is it Wednesday? –
so much for our Sundays!

SCHUBERTIANA

1

In the evening darkness in a place outside New York, an outlook point
where one single glance will encompass the homes of eight
million people.

The giant city over there is a long shimmering drift, a spiral galaxy
seen from the side.

Within the galaxy coffee-cups are pushed across the counter, the
shop-windows beg from passers-by, a flurry of shoes that leave
no prints.

The climbing fire escapes, the lift doors that glide shut, behind doors
with police locks a perpetual seethe of voices.

Slouched bodies doze in subway coaches, the hurtling catacombs.

I know too – without statistics – that right now Schubert is being played
in some room over there and that for someone the notes are
more real than all the rest.

2

The endless expanses of the human brain are crumpled to the size
of a fist.

In April the swallow returns to last year's nest under the guttering of
this very barn in this very parish.

She flies from Transvaal, passes the equator, flies for six weeks over
two continents, makes for precisely this vanishing dot in the
land-mass.

And the man who catches the signals from a whole life in a few ordinary
chords for five strings,

who makes a river flow through the eye of a needle,

is a stout young gentleman from Vienna known to his friends as 'The
Mushroom', who slept with his glasses on

and stood at his writing desk punctually of a morning.

And then the wonderful centipedes of his manuscript were set in
motion.

3

The string quintet is playing. I walk home through warm forests with
the ground springy under me,

curl up like an embryo, fall asleep, roll weightless into the future,
suddenly feel that the plants have thoughts.

4

So much we have to trust, simply to live through our daily day without
sinking through the earth!
Trust the piled snow clinging to the mountain slope above the village.
Trust the promises of silence and the smile of understanding, trust
that the accident telegram isn't for us and that the sudden
axe-blow from within won't come.
Trust the axles that carry us on the highway in the middle of the three
hundred times life-size bee-swarm of steel.
But none of that is really worth our confidence.
The five strings say we can trust something else. And they keep us
company part of the way there.
As when the time-switch clicks off in the stairwell and the fingers –
trustingly – follow the blind handrail that finds its way in the
darkness.

5

We squeeze together at the piano and play with four hands in F minor,
two coachmen on the same coach, it looks a little ridiculous.
The hands seem to be moving resonant weights to and fro, as if we
were tampering with the counterweights
in an effort to disturb the great scale arm's terrible balance: joy and
suffering weighing exactly the same.
Annie said, 'This music is so heroic,' and she's right.
But those whose eyes enviously follow men of action, who secretly
despise themselves for not being murderers,
don't recognise themselves here,
and the many who buy and sell people and believe that everyone can
be bought, don't recognise themselves here.
Not their music. The long melody that remains itself in all its
transformations, sometimes glittering and pliant, sometimes
rugged and strong, snail-track and steel wire.
The perpetual humming that follows us – now –
up
the depths.

© Tomas Tranströmer, Albert Bonniers Förlag

© Robin Fulton, Bloodaxe Books

The poems are included in *New Collected Poems*, translated by Robin Fulton
(Bloodaxe Books, 2011).

Portrait photo of Tomas Tranströmer by photographer Ulla Montan.